

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:

Egész évre . . . 8 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 „ — „

Helyben házhoz hordva:

Egész évre . . . 10 frt — kr.

Negyedévre . . . 2 frt 50 kr.

Vidékre postán szállítva:

Egész évre . . . 12 frt — kr.

Negyedévre . . . 3 „ — „

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik minden nap a hétfői és ünnep utáni napok kivételével

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáca u. 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

NAGYVÁRAD, november 14.

Ökörnyál.

Az őszi poeziséhez tartozik a száló ökörnyál, mely át fonja a hervadt fűszálakat, selyemmel vonja be a letarolt mezőket, s a szét ömlő napsugárban ragyog, hullámszik fehér fényével, mintegy kárpótlásul a tavaszért. Ha már nem nyílnak virágok, legalább ne lássék a sok hervadt kóró. Illuzió ez az egész. Valóságban nincs tüze a napsugárnak, mely a verőfény helyett ragyog s a selyem takaró, a poetikus ökörnyál csak pókfonál, melyet nyálból fon az az apró-jószág.

Nem állok be őszi poetának, ez a kép is csak a helyzetről jut eszembe.

Fent a parlamentben dühös csata folyik. Égnek az arcok a harcz szenvedelmében, de őszi napsugár ez csak, több benne a taktika mint a lelkesedés. Pattognak a szónokok, alig várja egyik, hogy elhallgasson az előtte szóló s beszélhessen ő is, de nem a virágai ezek a beszédek parlamenti életünknek, amilyeneket mohó vágygyal olvasgatnak sokszor a lapokból; személyes ügy az egész. Kezdte a szabadelvű párt a személyi házban. Tilos levéllel ütött Bánffy és a napokban Tisza István a nemzeti párton, tilos levéllel üt most vissza az ellenzék Bánffyn. A nagy szónokok hallgatnak, a nagy elvek nyugosznak, a beszéd folyik apró ügyekről, személyes szennyéről pro

és kontra, száll az ökörnyál, apró pókok eregetik s hogy a megyékre is szét szállott, nagyobb pókok hálót fonnak belőle, hogy borítsák az apróbbakra.

Kit érdekel ez a hecz, a kormánypárt és ellenzék hajba kapása? Nem törvényes eszközökkel gyűjtötték a többséget, mondja az ellenzék és jóformán elismeri a kormánypárt is; erőszakoskodik a kisebbség, mondja a kormánypárt, hát bajos itt akárkinek pártját fogni. Olyan eset ez, mint ha két asszony kap hajba, bár melyiknek van igazsága, ilyen fellépés után elfordulunk mindkettőtől, mert csunya a kép nagyon.

Hervadás láttára, ökörnyál száláskor őszi hangulat üli meg az embert s az elmulásról kezd gondolkozni, s mikor a parlamentben heteken át személyi harcz folyik s a megtámadottak jól, vagy kevésbé sikerült módon tisztázni próbálják magukat s aztán újabb támadás jön, újabb kapkodás a védekezés után, szintén az elmulás sejtelve kerit hatalmába bennünket.

Olyan parlamenti tárgyalás mellett valami pusztulni fog. A parlamentarizmus talán? Nem hisszük, valami jobbat nem tudnánk helyette sem mi, sem más. Inkább hisszük, hogy kipusztul a rendszer, mely ide juttatta a parlamentet. Angliában is volt valaha ilyen állapot, melyre Eszterházy gróf is célzott s kihverte az országot, sőt átforrott, megtisztult a parlamenti élet. Ott ma sem baskodni, sem obstruálni nem lehet, de nem is kell. A parlament az ország büszkesége.

Nálunk is csak átmeneti a baj.

A magyar nemzet felakarta állítani egykor a szabadság szobrát. Lelkéből épített, vére volt a ragasztó anyag az építéshez. Nem tudta megalkotni, csak a talapzatot, ebbe is majd belé halt a nemzet. Azután más idők jöttek, lehetett építeni tovább. A nagy Deák rá irta a címet a régi talapzatra, megadta a stilszerű dekorációt neki s az utódokra bizta, hogy tegyék hát fel reá a dicső alakot, a szabadság szobrát.

Az utódok pedig nem tették, hanem maguk ültek a piedesztálra. Ki folytatja a Deák nagy művét?!

Egyszer azt jelentette ki a szabadelvű párt, hogy dogmának tartja a 67-es alapot, melyen nincs mit fejleszteni, csak ridegen fentartani; később egy pár követ is feleslegesnek talált benne, amiről az ellenzék azt hiszi, hogy nem szabad kijelteni s folyik a harcz pro és kontra.

Távolabbra kellene nézni. Nem szabad feledni, hogy a 67-es alap piedesztál, melyről még hiányzik a szobor, az az ideál, melyet a liberalizmus maga számára óhajt lefoglalni. Hiányzik a szabad vélemény-nyilvánítás, szelid vagy erősebb nyomás kizárásával, hiányzik a meggyőződések iránti tisztelet, hiányzik a választási szabadság, egy erős őszinte nemzeti politika, egyszóval hiányzik minden, csupán Bánffy van meg és a többség.

Pedig most volna a munka ideje, mikor nemzet és király kölcsönös bizalommal csüggnek egymáson. Most lehetne építeni tovább s a munkások — sztrájkolnak.

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A visszahódított férj.

(Angol novelette.)

Ford.: Idem.

— Marion, meg kell engem hallgatnod!

— Ugyan, mit akarsz Ernő?

— Ülj le — kérlek — s engedj egy kissé szóhoz jutnom! Én most azért jöttem, hogy óva intsek valamitől.

A nő arca izgatott, aggódó kifejezést öltött, mert unokaöcsese az utolsó szavakat a legünnepélyesebb komolysággal mondta.

— Nem értelek. Mi történt tehát?

— Eddig még semmi, de igen nagy baj adhatja elő magát, ha nem követed a tanácsomat.

— Ugyan ne kinozz oly soká! Férjemet, Dicket illeti a dolog?

— Őt, de ép úgy tégedet is. Már több, mint egy éve, hogy kis fiatok meghalt és te még mindig gyászba öltözöl és sirással s panasszal töltöd javarészt napjaidnak. A kis angyal már rég más hazában jár, őt vissza nem esalogatod többé onnan. Mély bánatodba merülve egészen elhanyagolod az uradat. Holott olyan fiatal férj, mint ő, ezt az állapotot sokáig ki nem bírja. Neki barátságos, derült otthon után eped a szíve, a hova a nap fadaradalmi után félre vonulhasson. Dick teljes

szívéből szeret téged, az iránt nem forog fenn semmi kétség.

Most azonban kénytelen a házán kívül keresni magának egy kis tüdülést és szórakozást. Vajjon merre kószál szegény ma este is?

— Mint rendesen, a klubjában.

— A klubban? Jó, legyen! Pillanatnyilag — tán, megengedem! Máskülönben azonban gyakrabban megfordul ő kegyelme az én irodámban is. Hogy mi végből? Van az én irodámban egy fiatal lány — Kate Armstrongnak hívják őt — levelezőnek alkalmazom az írógépeknél. Dick kényeztetőleg »Birdie«-nek hívja a lányt. No de, azért ne légy izgatott, hallgasd csak, lelkem, tovább.

— S ez a te engedelmeddel történik az irodámban?

— Én nem tehetek ellene semmit sem; mert ő nemcsak engem, hanem a társamat is szolgálja s ha valami megjegyzést tennék, ezzel őt is sérténém.

— Te elbocsájthatnád őt, jól tudom, csak akarnád!

— Ezzel azonban nem nyernék semmit, sőt még jobban elmérgesítenék a dolgot, mert akkor a férjed csupa részvétebből máshol szerezne neki helyet.

— Oh, jajj nekem, hogy ilyen dolgokat kell hallanom az én Dickemről! . . .

S felindultan járt alá s fel a szobában, miközben kezeit tördelte és keserves könnyeket hullajtott.

— Marion, meg kell hallgatnod szavaimat, hogy megmenthesd őt.

— De mibe fogjak hát? Siránkozott a nő.

— Legelőször is töröld le könnyeidet és hagyjál fel a sirással Uralkodjál egy kissé magadon és mérlegeld a helyzetet, a mint van. Figyelj ide, hallgasd meg a tervemet! Az »Arion« egylet csülörtökön álarozos bált rendez a fűvész kertben. Eppen most értesültem róla, hogy Dick is meghívta arra a leányt.

— Mit mondasz? S csinos az a lány, kit Dick Birdienak szeret szólítani?

— Óh nagyon is! Végrelegesen nem egyezett ugyan még bele a dologba, de annyit megígért Dicknek, hogy holnap telefon utján fogja őt értesíteni határozatáról. Én azonban biztosan tudom, hogy akadályozva lesz az odavaló menetelben s így neked kell helyette Dicknek telefonálnod. A többit csak bíz rád!

— De hisz nekem lehetetlen álarozos-bálba mennem. Szivtelenség volna tőlem az ilyesmi a kis baby halála után!

— Kedves Marion! Nemcsak lehet, hanem el is kell menned a bálba. Légy ura egyszer annak a nagy busongásnak és igyekezzél erővel is olyan kedves és elragadó lenni vele szemben, mint három évvel ezelőtt, hogy oka legyen megbánni, hogy csak egy pillanatra is más nőre gondolt.

Azt is gondold meg, hogy mi forog a kockán s hogy mindkettőtöknek a javára lesz a dolog.

Hecz és kontra hecz járja ország szerte, obstrukció mellett, obstrukció ellen, szál az ökörnnyál s míg ezt bámuljuk, fáján fonnyad a gyümölcs.

Legalább lenne annyi haszna a mostani parlamenti helyzetnek, hogy mind a kormány, mind az ellenzék megtanulná belőle — hogyan *nem* kell cselekedni ezután. P-y.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Budapest, november 14.

Az ülés elején bajos lenne a később történendőket megjósolni. Minden oldalon gyéren telt padsorok, unott arcok. A nemzeti párt azonban máraz ülés elején nagy számmal vonul be s *Ivánka* maga elé nagy hatalmas könyvet rak le. Mindannyi harezias előjel.

Mihályi Péter nyitja meg ma a nemzeti pártról a vitát s hamarosan beigazolja, hogy miért nem fogadja el az indemnyti javaslat napirendre tűzését.

Egy, aki nem kapott a 3. illióból.

Szentpály Jenő a szabadelvű pártról arra inti az ellenzékét, hogy tekintettel az ausztriai bomlott viszonyokra, mutassák meg a külföldnek, hogy a magyar parlament tiszteli az alkotmányosságot.

A parlamenti harez most teljesen személyes jellegű.

Az ország közvéleménye az ellenzék ellen fordul, mert az obstrukció veszélyei beláthatatlanok.

Jöhet egy hazafiatlan frakció . . .

— Itt van! — kiáltják balról, — mely obstrukciót folytatva önökre hivatkozva a leg-hazafiasabb alkotások ellen.

Szentpály arra utal, hogy a szabadelvű párt tagjai közül 105 egyhangulag választatott meg. Hát lehet e szó korrupcióról. En soha sem vettem igényben pénzt megválasztásomhoz.

— Ez már beszéd! Alljon fel a többi s jelentse ki ugyan azt! — kiáltja *Kubik* Béla.

— Fehér holló! — kiáltja közbe *Polónyi*. *Szentpály* erősíti, hogy ő nem fehér holló s azután az 1872 évi obstrukcióról szólva arra utal, hogy az akkori éles parlamenti harezban

sem voltak olyan személyi támadások mint most.

— De a miniszterelnök nem volt ilyen! — kiáltja *Ivánka*.

Szentpály: Ez a mostani obstrukció igazán humoros.

Rakovszky: Kivált a Dezsőffy-ügy!

Szentpály: Egy ilyen jelentéktelen ügy folytonos emlegetése unalmas. (Derűtlenség bal-felől.) Becsüljük meg egymást, mert a külföld becsülését csak úgy vihathjuk ki.

Szentpály az obstrukciót a jobboldal helyeslése között elítéli.

80.000 frtos mandátumok.

Rakovszky félreértett szavait magyarázta. *Jagics* József a következő szónok. Kijelenti Tiszával szemben, hogy e nemzeti párt a néppárttal sem nem bevallva sem titkolva nem tart. Tisza nagy megvetéssel szólt a katolikus papok szavazatáról. De hát a *katolikus pap szavazata kevesebbet ér e mint a zsidó polgároké*, vagy mint a Jászberényben és Egerben 80000 frton vásárolt mandátumok. Hiszen Tisza István is Bende püspöknek köszönheti mandátumát. A zsidók nem hazafiságból szavaznak a kormánypártra, hanem mert felekezeti joguk biztosítását nem a törvény erejéig, hanem a közvélemény efemer erejéig várja.

Az obstrukció vádját visszautasítja *Jagics*. A nemzeti párt a politikai erkölcsök védelmében küzd a mostani kormányzati rendszer ellen. A napirend-javaslatot nem fogadja el.

A furfangos Hodzsa.

Most következett *Kalocsay* Ádám. Beszélt a közéleti erkölcsök súlyosodásáról és hogy a vitában felszólal, teszi ezt azért, mivel az ellenségeket, habár nem gyűlöli, de a szeretett édes hazát annyira kedveli, hogy kénytelen ezáltal az ellenségekkel is szembe szállani. Beszéde végén elmondta a furfangos *Hodzsa történetét*. A furfangos Hodzsa kénytelen volt Allah választott hiveinek valami olyasmit előadni, a mitől a börtét feltette. *Hodzsa* erre így szólt a gyülekezetnek:

— Ti bizonyosan tudjátok, mit kell nektek mondanom.

— Körülbelül tudjuk — válaszolták.

— Akkor hát, — mondta Hodzsa — fölösleges nekem szólanom.

A következő alkalommal összebeszéltek a hivek s mikor kezdte: ti bizonyosan tudjátok . . . közbe kiáltották:

— Éppen a felől akartam Önnel szót váltani.

— No akkor helyes! Ebédeljünk együtt, ilyenformán mindent megbeszélhetünk egymással.

— Köszönöm, nem lehet. Ma nagyon sürgős dolgom van. Csak éppenhogy magamhoz veszek valamit s rohanok vissza a hivatalba.

— Nagy kár! Szörnyű kár! A bála azonban okvetlenül eljön ugy-e?

Egész biztosan. — Még csak a kosztümömet szedem rendbe, a többi tudnivalót pedig majd értésére adom később.

— Pá! Isten vele, Birdie!

Másnap este ismét azzal állott elő Dick a nejének, hogy a klubba megy.

— Nem szükséges, hogy rám várakozzál. Nagyon későn fogok haza jönni. Azt hiszem több klubban kívüli barátommal fogok ott összeakadni, éppen azért egy kissé tovább fogok időzni. Jó éjszakát!

Egy órával ez után egy bérkocsi állott meg az utca sarkon, melybe egy mélyen lefátyolozott és köpenybe burkolt nő szállott be.

A kocsi egy előkelő klubb-helyiség felé vette az irányt s midőn lovait megállította, egy fiatal ur sietett le a lépcsőkön a nő elé, hogy őt felkísérje. Innen aztán csakhamar mind a ketten a fűvész kerthez hajtottak.

A bálteremben élénk sürgés-forgás uralkodott. Mariont egészen elbűvölte az a mozgalmass és tarka-barka kép, mely itt eléje tárult. A legkülönbözőbb érzések raja szállotta meg keblét. Bátran kitarított a helyén és a mennyire észre lehetett venni, nem rosszul játszott a szerepét, habár a zenekar által játszott derültebb táncdarabok, a minden kigondol-

— Nem, nem tudjuk!

— Hát akkor hogy tudjam én, Allah utolsó szolgája! — kiáltott föl Hodzsa és további szó nélkül távozott.

A hivek ismét összebeszéltek s mikor a következő alkalommal Hodzsa szokás szerint kezdte: Ti bizonyosan tudjátok . . . a hivek egyik csoportja kiabálta: Tudjuk! a másik pedig: Nem tudjuk!

— Ha ez így van, — válaszolt a furfangos Hodzsa — akkor nekem fölösleges szólanom, mondják el azok a kik tudják azoknak, a kik nem tudják.

Szakasztott így nyilatkozott a kiegyezésben Bánffy is, — folytatta Kalocsay — és elmondta hogy a Kisgazda-féle brosurrt Székesfehérvárott az alispáni hivatalban osztogatták. (Nagy zaj az ellenzéken).

Bartha Miklós: Miért nem volt ott Kri-vány? Ő tudná csak terjeszteni.

Kalocsay ezután a kormány iránt való bizalmatlanság okait sorolja föl és az indemnyti-t nem fogadja el. (Helyeslés balról.)

Öt perc szünet.

Hódossy Imre: Az ellenzék súlyos vádakkal illeti a most folyó vitában a kormányt. A választási visszaélésekről szóló súlyos vádakat meg nem czáfolták. Azt hozták föl, hogy mindenütt fordultak elő visszaélések, Horánszkynek a párt kaszszákra vonatkozó indítványára nem válaszoltak. E helyett vádolják a nemzeti pártot azzal, hogy a néppárttal paktumot kötött. A hivatalos erőszak és vesztegetéssel szemben két ellenzéki pártnak szövetekezéseit hozzák fel. Abban nem lát semmit, hogy az ellenzéki pártok szövetekeznek a kormánypárt megbuktatására. Ki is jelenti, hogy a függetlenségi párttal mindenkor szívesen lép paktumra a kormánypárt megbuktatására. Mint a sárosmegyei nemzeti párt elnöke kijelenti, hogy a választások alkalmával a nemzeti párt a néppárttal semmi néven nevezendő paktumra nem lépett. (Helyeslés a bal- és szélsőbalon.)

Rakovszky István: Tisza István tehát gyanúsított.

Hódossy Imre: Negyven s egy néhány nap van még hátra az évből. Ez idő alatt kell megkötnünk a kiegyezést.

Bánffy Dezső báró miniszterelnök távozik az ülésteremből.

Bolgár Ferencz: Hozzák vissza.

Hódossy Imre: A vámszövetség megkötése nem egyébb, mint vámterületi közösség. Nem

A nő hosszasan elgondolkozott. Elgondolkozott azon, hogy mennyire szereti az urát s hogy mekkora fájdalmat okozna neki az ő elvesztése és letörölte könnyeit

— Ugy látszik, hogy valami jóra szántad el magadat. Látogass tehát el holnap öt percczel egy után az irodámba. Én egy órákor eleresztem majd Kate-t a hivatalból egy kis falatozás-(lunch)ra, mire aztán zavartalanul beszélhetsz Dickkel a telefonon.

— Jó, jó! Csak küld el valahova, mert keresztül szurnám őt szememmel, ha vele összetalálkoznék.

Marion álmatlanul töltötte az éjt. Folyton csak az a kérdés gyötörte, hogy tudná a férje szívét visszahódítani.

A meghatározott időben elindult az unokaöcscse hivatalába. A hogy át akarta lépni a küszöböt, egy feltűnően csinos lány jött rá szemközt a szobából, a ki éppen elhagyni készült az irodát s a kinek bizonyára ama Birdie-nek kellett lennie.

Marion ösztönszerűleg szorosabbra fogta a ruháját, nehogy surolniok keljen egymást midőn egymás mellett elhaladnak.

— Csakugyan eltávozott az a lány, Ernő? — kérde bent a szobában. — Ő volt az a Birdie ugyebár?

— Igen, ő!

A férfi erre odament a telefonhoz, odacsengette Dicket és kuzinjának a szájába rágta, hogy mit mondjon bele a telefonba.

— Halló! Itt Dick beszél! Ah, kegyed az Birdie nagysám?

— Igen, hogy érzi Ön magát?

— Oh pompásan! Hát csakugyan eljön holnap az álarczos bála?

ható maszkok színváltozatban és alakban továbbhaladó csaknem megtántorították és elkábították őt. Bizonyos gondtalan vidámság szállotta meg lelkét, a milyet már rég nem észlelt magán.

— Kegyed elragadóan néz ki Birdie. Öltözéke igazán gyönyörű! — szólt Dick s fáradhatatlan volt az úváriaskodásban és előzekeny-ségben hölgye körül.

Marion csak akkor ereszkedett vele beszédbe, mikor a zene játszott, nehogy a hangjával magát elárulja. A pauzák alatt Dicknek engedte át a szót.

A bálnak vége szakadt. Kocsira ültek. Marionnak jutott a feladat, eme kisebbszertű dráma végső jelenetének lejátszása: az álarcz elvetése s a férj meglepetése, az ő vádjai és ennek töredelmes vallomása, azután a bocsánat, a kölcsönös fogadalmak a javulásra s végül a teljes kibékülés.

Mariont a legnagyobb foku izgatottság gyötörte. Az a kellemes felindulás, mely a bál folyama alatt egész lényét fogva tartotta, bizonyos kinos félelemnek engedett helyet szívében.

— Nos, hogyan mulatott a bálban? — szólalt meg Dick a kocsiiban, hölgyét gyengéden megölelve!

— Oh pompásan! Adta vissza fojtott hangon a feleletet Marion az álarcz alól

— Boldognak vallok magamat, hogy az egész estén át oldalom mellett volt. De vegye le már egyszer álarczát, hiszen az egész est folyama alatt sem láthattam bájos arczoeskáját.

A nő feje a férfi vállára hanyatlott, ez pedig egy hosszú, tüzes csókot nyomot annak ajkaira, mialatt egy kissé megbillentette a nő álarczát.

állhat fenn az okoskodás, hogy csak szövetséget lehet alkotmányos uton kötni, de szerződést, közös vámterületet alkothatunk nem alkotmányos uton is. A 67. XII. nem a szövetség címére, de a tartalmára mondotta ki feltételül az alkotmányt. A gazdasági közösségre vonatkozik a 67. XII. alkotmányos feltétele. Polemizál Tisza István grófiál és Kristóffyval. Beszédét azzal végzi, hogy a 67. XII. védelmére mindent elkövet az ellenzék. Nem fogadja el a napirendet. (Zajos helyeslés.)

Szapulás.

Budapest, nov. 14. (Saj. tud. táv.)

Ivánka Oszkár a legélesebb modorban, nagy tüzzel megtámadja gróf *Tisza* Istvánt és kimutatja, hogy *Ugrán* és a képviselőházban mondott beszédje csupa rágalom s azután így folytatja:

Honnan veszi magának gróf *Tisza* István azt a merészséget, hogy az ellenzékét a zavarosban való halászással vádolja? Ez a *legkomiszabb dolgok egyike*.

Elnök: Figyelmeztetem a szónokot, hogy ilyen kifejezésekkel ne éljen.

Ivánka Oszkár: Én nem a *Tisza* gr. személyét értettem, hanem azon vádakát, melyekkel az ellenzékét halmozta el. Legkevésbé van joga *Tisza* István grófnak *ilyenekkel* vádolni az ellenzékét, ki bár tehetséges, pozícióját apjának köszönheti, ki ismert állását *családja előnyeire, vagyonszerzésre használta fel*.

Gróf *Tisza* István: *Ha nem is a zavarosban halász, de nagy hálóval aranyhalakat fog.* (Éljen, taps az ellenzék részéről.)

Ki meri a nemzeti pártot azzal gyanúsítani, hogy a néppárttal szövetkezik? Talán *Tisza* István gróf, *kinek apja a római levelet irta*, ki maga is *Bende* püspök segítségével ül e helyen?

Miután így jól helybe hagyta *Ivánka* a *Tiszákat*, *Bánffynak* fordult. Képtelennek hangzó kijelentésekben leplezte le *Bánffy* br. egész mulját, *dobokai főispánságát* stb.

— Főispánsága alatt a sikkasztások

— Oh vajha nekem lett volna s ánya ez a csók Birdie helyett! Gondolta Marion magában. Hogyan is felelkezhetett meg rólam ő ily rövid idő alatt?

— Mi történt kegyeddel? Csak nem sir talán?

Ez volt éppen az a pillanat, a mikor Marion hűtlen hitvese felett diadalmaskodni remélt. Férje vállára hajtotta fejét és elkezdett sirni, mint egy gyermek, keservesen.

— No, ne sirjon édes lelkem!

— Én vagyok Marion! Hát nem ismersz? Szóltot izgatóttan ez.

— Téged nem ismerni? Az én drága kincsemet, Marion! No ne sirj hát, hanem figyelj reám!

— Te nem leszesz képes magadat előttem kimenteni.

— No majd meglátod, hogy igen, csak hallgass ide.

En nem tudtam elviselni azt, hogy te a kicsikénk halála miatt annyira sanyargasd magadat. Beláttam, hogy tenni kell valamit, hogy kiverjed a fejedből ezt a gondolatot. Tanácsaltalan helyzetemben Ernőhöz folyamodtam s vele főztük ki ezt a tervet ellened. Ez volt az egyedüli eszköz a megtérítésedre. Szellemes egy csiny, ugyebár?

— Es a Birdie esete?

— Birdie nincs is a világon. Tiszta koholmány, fikció az egész. Az a lány, a kit Ernő irodájába látta, az ő tulajdon menyasszonya.

A kis komédia utolsó jelenete meghozta a vigjátékokban szokásos kibékülést. (Heves ölelés. Örömkönyök. Az elveszettnek hitt újból megkerült.)

egész tömege nyomorította meg vármegeje egész fogalmát. Kormányelnöksége szégyene a parlamentnek s *addig nem adunk indemnytit, míg a kormányelnöki székbe tisztességes ember nem ül*.

Elnök: Képviselő urat ezen kifejezésért rendreutasítom.

Ivánka Oszkár: Addig nem fogjuk megadni az indemnytit, *míg olyan ember ül ott, kinek ott léte merénylet a szabadság, törvény, tisztesség ellen*.

Elnök: Újból figyelmeztetem a képviselő urat kifejezéseire, ezután már a szó megvonásának lehet helye.

Ivánka Oszkár az ellenzék tapsvihara között fejezi be beszédét fél háromkor.

Nagyvárad és Biharmegye az obstrukció ellen.

Tudvalevőleg Nagyvárad város közgyűlése nem elégedett meg egyszerűen azzal, hogy elfogadta volna a csongrádi indítványt, hanem külön felirat küldését határozta el.

E külön felirat nem válik nagy dicsőségére a városnak. Ha elolvassák oda fent a parlamentben — ez a veszedelem ugyan nem nagyon fenyegeti — bajosan dicsérik meg érte a város pennáját. A politikai érettséget a parlament kisebbségétől sem szabad megtagadni, annál kevésbé az Apponyiak, Horánszkyak, Barthák és Károlyiaktól. Azt pedig, hogy csak gyűlölet, merő indulat vezeti őket, azt talán még sem lenne szabad írni közokiratban, a város közönségének nevében.

Még egy hibája van a feliratnak — de ezért bajosan fog haragudni az ellenzék, — kimaradt belőle a bizalom nyilvánítás a kormány iránt, amit pedig szintén megszavazott a közgyűlés. Vagy talán ez külön feliratnak van fenntartva?

A felirat különben a következő:

311—20339 kgy.

Mélyen tisztelt képviselőház!

Anélkül, hogy a magyar parlament mint törvényhozó testületet függetlenségében korlátozni, avagy souverain jogába beavatkozni igyekeznénk, hazafias kötelességünknek tartjuk tiltakozó szavunkat felemelni a képviselők egy kis töredékének azon erőszakos fellépése ellen, a mely a parlamenti kormányzás teljes feldulására igyekszik s ekképen kifizetve vitorlát, az ország hajóját erővel sodorja ama ismeretlen vizek felé, ahol nincs többé állami jogi folytonosság, működésre képes alkotmány, csak is államszükség, kényszerjog.

A közgazdasági kiegyezéseink megoldása égető szükség hazánkra nézve, de fájdalom, a komoly munka és ebben kifejtett tárgyilagos vita helyett naponként tért hódít a képviselőházban, — a mely a magyar hazafiság az államhatalom megvédésére, a személyes gyűlölködés és aggodalommal lehet gondolni azon eshetőségre, hogy e példa könnyén elragadhat az ország többi polgárára. Az év vége gyorsan közeledik s ime azt kell tapasztalnunk, hogy a törvényhozásnak egy kis töredéke jogos indok nélkül ellenáll annak, miszerint bármely megoldásra váró sürgetőbbi kérdés és törvényjavaslat alakjában napirendre legyen kitéve. Félni lehet, hogy e viselkedés veszélyeztetni fogja gazdasági érdekeinken kívül féltett kincsünket, parlamenti életünket is.

A törvényhatóságoknak az 1886. évi XXI. t. cz. 2. §-ában lefektetett joga a jelenleg felforgó parlamentáris viszonyok között kötelességgé vált, mert lehetetlen, hogy az ország érdekeit szíven hordó bármely honpolgár is, ha a képviselőházban folyó áldatlan obstrukcionális viták nem a politikai pártok szemüvegén keresztül nézi, lelkében el ne szomorodnék és be ne látna, hogy ez által a küszöbön álló legfontosabb közgazdasági kérdések a kényszer megoldás örvényébe sodortatnak.

Ugyanazért, a midőn megütkezésünket kell

kifejeznünk a felett, hogy az országgyűlés képviselőházában az ellenzék egy számra nézve törpe csoportja akkor, a mikor a legfontosabb közgazdasági és államháztartási feladatok várnak sürgős megoldásra, a házszabályok rugalmas korlátai között a parlamenti szabadság védelmére lefektetett jogokkal visszaélve, *minden politikai esélyesség nélkül*, a merő indulat által vezérelt bántó személyeskedés terére lép s az érdemleges határozathozatalt minden irányban lehetetlenné tenni törekszik, egyszersmint tisztelettel kérjük a mélyen tisztelt Képviselőházat, hogy az obstrukció megfékezésére, illetve megszüntetésére minden lehető rendszabályt életbe léptetni sziveskedjék az alkotmányos parlamenti élet visszaállítása czéljából és az állampolgár megnyugtására az előterjesztett és előterjesztendő fontos törvényjavaslatokat letárgyalni, illetve az ország legvitálisabb közgazdasági kérdéseit alkotmányos uton megoldani méltóztatssék.

Kelt Nagyvárad város törvényhatósági bizottságának 1898. évi november hó 10-én tartott üléséből.

A közönség nevében:

Dr. Bulyovszky József,
polgármester.

Folytatólag itt adjuk Biharvármegye kevéssé illedelmesebb hangú feliratát:

Mélyen tisztelt képviselőház!

Élénk benyomása alatt azon szokatlan jelenségeknek, melyek a mélyen tisztelt képviselőház legutóbbi tanácskozásai során felmerültek, napról-napra ismétlődnek, sőt az alkotmányos vezérelvek nyílt féltételében mindinkább fokozódnak, indítatva érezzük magunkat az igazolatlan és könnyen vést hozó eljárás felett hazafias aggodalmainkat kifejezni és e végből a törvény által biztosított felirati jogunkat igénybe venni.

Tesszük ezt annyival inkább, mert míg egy részről felismertük és tisztán látjuk a súlyos helyzetet, melybe az ország a gazdasági kiegyezés létrejöttének megakadályozása könnyelműen belekényszerítették, addig más részről azt sem hagyhatjuk figyelmen kívül, hogy az ellenzék egy kis töredéke által minden magasabb cél kitűzése nélkül megindított, eszközeiben nem válogató és szenvedélyességében szertelen párt-harcz, tekintélyének leszállítása, sőt teljes leontásával, a mindnyájunk nagy fájdalmára — magán a parlamentarizmuson bosszulja meg magát legjobban; azon az intézményen, amelynek életrehívása óta és vezetése mellett hazánk az utolsó három évtized alatt oly jelentékeny haladásokat tett.

Pedig ki volna első sorban és mindenképp hivatva arra, hogy a felforgó viszonyokat megértse és az azok vezetésére irányzott cselekvés természetes következményeit mérlegelve a követendő eljárás útját tisztán a közérdek követelményeinek szempontjából válassza meg?

Es honnan vennők a felemelő példát arra, mint kelljen válságos idők beálltával az emberi gyarlóságokat félretenni, a szétforgácsolt erőket egyesíteni, hogy azok együttműködésének hatása alatt a *nemzeti akarat kifejele nagyobb tekintéllyel* és a mindnyájunk által óhajtott több sikerrel léphessen fel?

E kérdésekre önként az országgyűlés mélyen tisztelt képviselőháza felé irányul tekintetünk, annak bölcsességétől, pártjai és egyes tagjainak hazafiságától remélve a nehéz helyzetből való kibontakozást, amely könnyű feladattá lesz a régi és mindig üdvösnek bizonyult jellegének követelése mellett: *»A hazá mindenek előtt.«*

E meggyőződésben és azon tudat által indítatva, hogy a jelenlegi állapotok folytatása a hazára nagy erkölcsi kárt és mérhetlen anyagi romlást vonhat maga után, azon tiszteletteljes kérelemmel járulunk a mélyen tisztelt képviselőházhoz,

méltóztatssék tanácskozásainak szabályos és eredményes menetét visszaállítani s ezt bölcs intézkedésekkel mindenkorra biztosítani.

Kelt Biharvármegye törvényhatósági bizottságának 1898. évi november 12-én Nagyváradon tartott rendkívüli közgyűléstől.

A vármegye közönsége nevében:

Szunyogh Péter,
alispán.

TAJÉKOZTATÓ.

Régészeti és történelmi muzeum (Schlauch park) nyitva minden vasár- és ünnepnap d. e. 10 órától fé. 1-ig és d. u. 3-5-ig 10 krért. Kedden és csütörtökön d. u. 3-5 óráig 20 krért. Más időben 50 kr.

November 16. Esküdtzéki tárgyalás.
November 17. Városi közgyűlés.
November 20. A kath. kör gyászünnepélye.
November 20. Szigligeti-társaság matinéja.

Honvédek gyűlése.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, nov. 14.

Az 1848/49-es honvédegyletek ma délelőtt tartották országos gyűlésüket az újvárosháza nagytermében. A gyűlést *Podmaniczky* Frigyes báró elnök nyitotta meg, mire felolvasták a jelenlevők névjegyzékét. Csaknem mindegyik vármegye képviseltette magát.

Az elnök ezután röviden megemlékezett a szeptember 10-iki gyásznapról. Egy orgyilkos tördőfése — ugymond — kioltotta a legjobb királyné életét. Ezt a fájdalmat kétszerezsen érezzük mi, mert hiszen Erzsébet királyné volt az, aki első alapját lerakta a honvédségélyezésnek. Az elnökség annak idején a miniszterelnök útján részvétfeliratot intézett Ő Felségéhez. A közgyűlés ez intézkedést helyeslőleg tudomásul vette.

Mikár Zsigmond főtitkár bemutatta a központi bizottság évi jelentését, amely beszámol a lefolyt évben történt s a honvédeket érdeklő eseményekről.

Kegyeletesen emlékeztek meg ez év folyamán elhunyt honvédbajtársakról, a kiknek emlékét jegyzőkönyvbe vették.

Szóba került ezután a Maroszlák és Marosvásárhely városi honvédegyletnek egy indítványából kifolyólag a 48-as honvédek igazolása. *Fehérváry* Imre felpanaszolja, hogy a miniszterelnök rendelete folytán az elkésett kérvények figyelembe nem vehetők. A *Bach-huszárok* — ugymond — sohasem késhetnek el annyira, hogy segítségben ne részesüljenek, de a honvédek akár éhen is halhatnak, senki sem törődik velük. Fölkéri az elnökséget, tegyen lépéseket az iránt, hogy a honvédegy a miniszterelnök kezéből a honvédelmi miniszter hatáskörébe tétessék át.

Lakatos Miklós orsz. képviselő elítélőleg nyilatkozik a miniszterelnöknek a képviselőházban a honvédekről tett megjegyzéseiről. Ő is azt óhajtja, hogy a honvédegy a honvédelmi miniszter kezébe kerüljön, aki mindenkor becsülte az agg harcosokat s legutóbb is oly szépen nyilatkozott a honvédmenház kibővítése céljában.

Csatáry Lajos min. tanácsos védelmébe veszi a miniszterelnököt, aki szerinte a legnagyobb jóindulattal van a honvédek iránt.

Balogh Sándor felszólalása után a közgyűlés elhatározta, hogy meg fogja kérni a miniszterelnököt, tegye át a honvédegyet a honvédelmi miniszter kezébe.

Elfogadta a közgyűlés a beregmezei honvédegy két indítványát: az egyik az, hogy az összes egyletekkel közöltessék a nyugdíjazottak és segélyezett névsora, a másik pedig az, hogy az egyletek hivatalos levelezése portómentességet élvezzen.

Elhatározta a közgyűlés, hogy megkéri a miniszterelnököt, legyen elnéző a záros határidőn jelentkező és magukat kellőleg igazoló honvédek iránt.

A múlt év számadásainak és a jövő év költségvetésének tudomásul vétele után a közgyűlés a lelépő elnökséget egyhangulag újból megválasztotta.

UJDONSÁGOK.

* **Személyi hírek.** *Nátafalussy* Kornél, kir. tanácsos főigazgató tankerülete középiskolának hivatalos látogatása véget két hétre elutazott. — *Laendler* Mór miniszteri tanácsos rokonai látogatására ide érkezett.

* **Jubileumi udvari érem.** A Budapesti Közlöny mai száma jelenti, hogy Ő Felsége 50 éves uralkodói jubileuma alkalmából *jubileumi udvari érem* alapított. Az udvari érem szabályai értelmében az érem, melyen a király képmása látható, aranyból, ezüstből és bronzból készül, tojásdad alakú. A férfiak nagyobb, a nők kisebb érmeket kapnak. A jubileumi éremet megkapják mindazok, akik az 1848-ik évtől a mai napig a király bécsi és budapesti udvartartásában szolgáltak, főméltóságok, hivatalnokok, szolgák, férfiak és nők egyaránt. A főméltóságok arany-, a testőrök, udvari tisztek és hivatalnokok ezüst- s a szolgák bronzérmeket kapnak. Az érem csak 1899. december 2-től viselhető. Ha az érem tulajdonosa meghal, az örökösénél meghagyandó.

* **Városok kongresszusa.** Győr város tanácsa érdekes és az összes magyar városokra nézve nagy fontosságu javaslatot terjeszt rendkívüli közgyűlése elé. Utal ugyanis a városok közös bajaira, amelyek együttes felhívással vagy utánjárással könnyebben és hatályosabban volnának orvosolhatók, oly irányu mozgalom kezdeményezését javasolja, amelynek célja a városok országos kongresszusa volna. Indítványozza erre vonatkozólag a tanács, mint állandó választmány, hogy Győr város közgyűlése intézen kérdést az összes törvényhatósági városokhoz, hogy 1. hajlandó-e a kongresszus tartására, amelyen közös érdekű ügyeiket megbeszéljék? 2. belevonják-e a rendezett tanácsu városokat is a mozgalomba? és végre 3. hol kívánják a kongresszust megtartani? Minthogy valószínű a mai viszonyok között a vidéki városok készséges csatlakozása, a tanács javasolja továbbá, hogy a közgyűlés a kongresszus előkészítésére 10 tagu bizottságot küldjön ki.

* **Egy felsőbb hatóság elvi jelentőségű határozata.** A m. kir. pénzügyminiszter f. évi október hó 30-án 93277. szám alatt kelt körrendelete, valamennyi m. kir. pénzügyigazgatósághoz (kivéve a fiúmeit), intézve megállapítja, hogy a városok és községek által a kincstártól megváltott boritaladó és husfogasztási adókat albérbe adnia nem szabad. Ha azonban a városok és községek nem megváltási, hanem bérleti szerződést kötöttek a kincstárral, ez esetben albérbe adhatják ez adókat, de csakis nyilvános árverés útján.

* **Harminczéves jubileum.** Tegnap volt 30 éve, hogy *Csávássy* Gyula, a helybeli Láng József cég nyomdavezetője a nyomdászati pályára lépett, mely alkalommal az üzleti személyzet részére ünnepélyt rendezett, melyen megjelentek az üzleti személyzetén kívül az ünnepelt jó barátai és tisztelői. Az ünnepély a *Zöldfa* kis termében folyt le, igen szép sikerrel, az ünnepeltet a terembe lépésekor nagy éljenzéssel fogadták és a második fogásnál felállt *Bonczé* Tivadar és egy igen szép beszéd kíséretében átnyújtotta a személyzet ajándékát, egy ezüst szivarka-tárczát, továbbá meglepetésben részesítette főnöke is. Ezután egy igen kedves meglepetés érte az ünnepeltet, ugyanis budapesti jóbarátai egy üdvözlő alkalmi verset küldtek pergamenre nemzeti szín kerettel nyomva. Ezután megeredtek a felköszöntők, melyből kijutott az ünnepeltnek, különösen felvidította a társaságot *Rátkay* J. szellemes toasztjaival. Toasztot mondtak még: *Láng* József az ünnepeltre, *Hajdu* István főhadnagy *Rátkayra*, *Gara* Ákos *Láng* József-re, továbbá ugyancsak *Gara* Ákos egy hirtelenében rögtönzött alkalmi verset szavalt el. *Vidosits*

Gyula és még többen beszéltek, végül az ünnepelt megköszönte az iránta tanusított figyelmet. A társaság a legjobb hangulatban a késő éjjeli órákban oszlott szét.

* **A nemzetközi diák kongresszus.** Turinban tegnap délelőtt nyitották meg a nemzetközi diákkongresszust, a melyre a brüsseli, budapesti, buenos-ayres, bukaresti, hágoi, montpellieri és zürichi egyetemek küldtek ki képviselőket. Az idegen egyetemi diákokat, a kiknek egy része egyetemi zászlóval jelent meg, élénk óvázsióban részesítették.

* **Hatala Péter a Szabadság ellen.** *Hatala* Péter, aki egykor rektora volt az egyetemnek s disze a theologiai fakultásnak, kilépése óta azonban nagyon csendes ember, ujabban ismét beszéltett magáról. »Jogos socialismus« czim alatt egy füzetet adott ki, melyet a »M. H.« nem valami előnyösen ismertetett s íróját antisemitának tüntette fel. Ennek alapján a helybeli »Szabadság« is megtámadta Hatalát, *Hatala* Györgyikének, a kolozsvári nemzeti színház drámai hősnőjének apját. *Hatala* Nyílt levélben védekezik a két támadás ellen.

* **Leltár biztosi díjak kezelése.** A városi pénzügyi bizottság egy szabályrendeleten dolgozik, melynek célja a leltár biztosi díjak beszedését rendezni. A szabályrendelet szerint e díjak ezentul a városi pénztárba lennének beszedve s nem a leltározó biztos szedné fel azokat.

* **Épülő kőgátak.** A jelenlegi kőgátak fejlesztését határozta el Nagyvárad város stervezete szerint valamelyik helybeli pénzintézetből 30,000 forintot vesz fel e célra. A miniszteri jóváhagyás erre nézve meg is érkezett. A fejlesztés alatt levő kőgátak a várad-velencei vasuti hidig, a városliget felől levő kőgát s a rétig nyuló kőgát. A várad-velencei rohamosan épül. A Parobek-gát kijavítására *Feldmann* uszoda tulajdonos tutajait rendelkezésére bocsátja Nagyvárad városának, amely ezért 50 koronát ajánlott fel a tulajdonosnak, ő azonban ezen összeget el nem fogadta, hanem a városi árvaháznak adományozta.

* **Pótadó a sikkasztás miatt.** *Aradmegye* közgyűlésén nem régen leszavazták azt az indítványt, hogy a tisztviselők fizetésének emelésére és *Krivány* sikkasztásának fődözésére pótdótot vessenek ki. A közgyűlésnek ezt a határozatát a főispán a belügyminiszter elé terjesztette. Ujabban azt jelentik *Aradról*, hogy a belügyminiszter értesítette *Aradmegyét*, hogy a tisztviselői fizetésének emelésére, a *Krivány* sikkasztásainak fődözésére *multkor leszavazott pótdótot, a közgyűlési határozat föloldásával helybenhagyja*, illetve a *Krivány-féle pótdótot* tárgyában a megye közönségét új határozathozatalra utasítja. A miniszteri leirat a tisztviselők körében nagy örömet keltett.

* **Véres bűntény Komádiban.** Komádiban tegnap rémes gyilkosság történt. Egy falusi embert tegnap hajnalban meggyilkolva találtak. A nyomozás azonnal megindult, a berettyóújfalui vizsgálóbíró azonnal a tett színhelyére ment s a nyomozást megkezdte. *Váradról Lázár* Márton kir. alügyész ment ki a színhelyre. Idáig súlyos gyanuok miatt két embert letartóztattak. Bővebb részletek még hiányoznak.

* **A munka csodája.** A világ legkisebb órája néhány nap óta a berlini órákiállításon van közszemlére téve. Ez a kis óra nem nagyobb, mint egy borsó, vagy hogy pontos nagyságát adjuk, 6 $\frac{1}{2}$ milliméter. Mindössze 35 czen-tigramm súlyu, tehát még egy grammnyi nehézsége sincs. *Diedescheim* óragyárának művészei *La Chaux-de-Fondsban* öt évig dolgoztak rajta, míg elkészült. E piciny órára 10000 frank.

* **A városi árvaház árvái.** A városi árvaház felügyelő bizottsága f. hó 17-én, csütörtökön 10 órakor ülést tart dr. *Bulyovszky* József polgármester elnöklété alatt. Az ülés tárgya lesz a 4 üresedésben levő hely betöl-

tése, melyre 16 árva kérvénye érkezett be eddig. Így tehát 12 árva volna elutasítandó, amint azonban értesültünk, az ülésen indítvány fog tétetni, hogy miután a városi árvaházi alapnak feles jövedelme van, legalább 10 árva vétessék fel.

* **Gyászrovat.** Részvételt vettük a következő gyászjelentést:

Zombory János és neje szül. Borsos Anna és gyermekek Rózsa, Fritsch Viktor és neje szül. Borsos Ida gyermekek Jánoska, Gruber Jenő és neje szül. Borsos Róza mint gyermekei: Mihalka Róza, Mihalka János, Mihalka Antal, Mihalka József, Mihalka Vilmos mint testvérei, Zonda László és neje, Lengyel Ferenc és neje, Mátyus Lőrinc és neje, Székely János és neje, mint sógor és sógor-nők szomorodott szívvel tudatják forrón szeretett édes anyjuk, anyós, nagymama, testvér és sógor-nő: *Borsos Sándorné*, szül. Mihalka Magdolnának, f. évi november 14-én reggel elete 57-ik évében hosszas szenvedés után történt gyászos elhunytát. Az üdvözültnek földi részei f. évi november 15-én d. u. fél 3 órakor fognak a róm. kath. egyház szertartása szerint a révi közös temetőben örök nyugalomra helyeztetni. Mely végtisztességtételre az elhunyt rokonai, barátai és ismerősei tisztelettel meghívotnak. Rév, 1898. nov. 14. Áldás és béke lengjen porai felett!

* **Véres verekedés a Réten (?)** A Rétnek mindig meg van a maga szeszátíója, ami azután az egész Réti lakosságát sokáig izgalomban tartja. Vasárnap este egy verekedés volt a Réten, ami ismét felzavarta a kedélyeket. A véres verekedésről rémbírek keringtek mindenfelé, beszéltek *gyilkosságról* s más effélékről is, később pedig azt mondták, hogy a rendőrség elfogott több mint *ötven* réti fiatal fiút. Az egész dologból pedig csak annyi a való, hogy vasárnap este a *Friedmann*-féle kocsmában egy kőműves segéd, *Huszár* vezetése alatt kisebbszerű verekedés volt, amennyiben a legények a kocsmárost elverték. Az ügynek a folytatása a törvényszék előtt lesz.

* **A székely összes vagyona.** Egy székely atyafi egyszer pénzt akart felvenni a legközelebbi takarékpénztárban; mivel pedig ahhoz egy kis biztosíték is szükséges, aztán meg, hogy az ottani uraknak fáradságát megkönnyítse, otthon nagy gondal papírra vetette vagyonának dus tárházát, ilyenképpen:

Van egy zsuppfődeles 5 ablakos házam. Aztán van 6 kis hód föld, melyik az enyém, annak a sarkán egy kis ház, melynek két ablaka van meg egy szederfa. Van öt disznóm, 3 malacom meg a határon 12 hód más föld is meg egy 14 éves kanca, 4 gyöngytyuk, egy tehén, melyik félszemű. Hízóréce 2 és 2 körtefa, aztán van 23 tyúk, meg kakas 3 a tehén a múlt kónapon megbornyazott, melyik tarka és egy férfi meg 2 fejéreseléd. A zsidótól bírok árendába 5 hód földet, meg egy fakét, melyik az enyém. A borona se a zsidóé, azon terem kukoricza és krumpli. Van még 2 csikó, egy pejlóvam, egy kosár téli alma meg egy zsák szárazszilva. A házszám 157. Pulykám is van 2, egy guzsalom, melyken még anyám dolgozott, az Isten áldja meg a sirban is az egyik kerekét a múlt hónapban törte el valaki. Nem tudom kicsoda lehetett, a keze száradjon el neki.

* **A legelső magyar vers.** Érdekes nyelvtörténeti emléket talált *Varju* Elemér archeologus a gyulafehérvári *Batthiányi* könyvtárban eszközölt kutatásai közben, t. i. egy tizennegyedik század elejéről való magyar kéziratot. E kézirat egy négysoros verset tartalmaz, melyet egy minoritabarát körülbelül 1320-ban, tehát Róbert Károly idejében írt, illetve latinból fordított. Ez tehát az első magyar vers, mit irodalomtörténetünk felmutathat. Különben is nagyon fontos a kézirat, mert a tizennegyedik századból nem bírtunk eddig semmiféle írott emlékekkel. A legrégebb nyelvemlék ugyanis e halotti beszéd, mely után a tizenötödik századból való közigazgatási törvénykönyv következik. Az érdekes és nyelvészeti szempontból fontos kéziratot, melyből csak néhány szó olvasható, a megtalálóját a múzeumnak ajánlotta fel és még e hónapban fogják azt a tudományos akadémia egyik ülésében bemutatni.

* **Vadászlovaglás.** Szt. Hubertus napját, a vadászok védszentjének ünnepét szépen ünnepelte a gyulai honvéd huszárosztály tisztikara

Igen csinos parforce lovaglást rendeztek *Nagy Gyárfás* őrnagy vezetése alatt, mely az összes huszártisztikar és dr. *Lukács* György főispán mint vendég vettek részt. A legjobb lovas is erősen próbára tevő szép sport színtere a gyulai határ volt. A lovaglás a gyakorlótérnél kezdődött a paradicsom majoron át. Gyulavári alatt Sarkad-felé eső városi erdőnél végződött, mindenütt a legszilajabb *rajta-rajtában.* A vadász csoport előtt *Markovics* István és *Uffalussy* Gábor hadnagyok lovagoltak. A terepen előforduló igen szép természetes akadályokat vették és az árkon-bokron keresztül szilaj vágásban haladó lovascsoport csak a vetéseket kerülve ki, gyönyörű látványt nyújtott.

* **Pályázat.** Az *élesdi* és *belényesi* kir. járásbírók kebelében egy-egy telegkönyvi általalító díjnoki állás jött üresedésbe, melyre a pályázati kérvények 2 hét alatt nyújtandók be a nagyvárad kir. törvényszék elnökéhez.

* **Kézrekerült betörő.** Még a múlt héten történt, hogy *P o l a c s e k* Zsigmond Zöldfa-utcai ékszerész kereskedését két betörő kikaparta rabolni. A rendőrség azonban még ideje korán tudomást vett a dologról és az egyik betörőt *Takács* Üveges Győzöt sikerült is elfogni a tett színhelyén, míg a másik elmenekült. A másik betörőt *B l a s e k* Zsigmondot a rendőrség tegnap elfogta a Nagypiaczón; átadták az ügyészségnek.

* **Öngyilkosság vagy büntetés?** Az ügyészségre tegnap egy szűkszavú távirat jött, melyben az van, hogy Madarászon egy fán egy ismeretlen embert felakasztva találtak. Az áldozatnak a kilétét idáig megállapítani nem lehetett, s nem lehetetlen az sem, hogy büntettről van szó. A hivatalos boncolás ma lesz.

Hivatalos közlemény.

A házbéradó kivétele tárgyában a városi adóhivatal a következő két közleményt teszi közzé:

Hirdetmény

a házbéradó bevallása és házősszeírás tárgyában.

A házbéradó három év tartamára vagyis az 1899. 1900. és 1901. évekre való érvénynyel újból kivetendő lévén, az ezen kivétel alapjául szolgáló házbéradó-bevallások benyújtására a m. kir. pénzügyminiszterium f. évi 85.651. szám alatt kiadott rendeletével az 1898. évi november hó 15-től 30-ig terjedő időt tűzte ki.

Felhívotnak ennél fogva a háztulajdonosok, hogy a nekik kézbesített házbéradó-bevallomási ívet pontosan és a valóságnak megfelelő hűséggel töltsék ki, s azt a városi adóhivatal 10-ik számú szobájába legkésőbb november 30-ig okvetlenül nyújtsák be.

A háztulajdonos vagy a háznak állandó hasznélvezője, a házbéradó-bevallomást meghatalmazott által is eszközölheti, házbéradó-bevallomást azonban az adómegrovídités miatti felelősség a háztulajdonost terheli. Ha több a tulajdonos, a vallomást valamennyinek, vagy az általuk e végre különösen felhatalmazottnak kell aláírni és a vallomás helyességéért valamennyi felelős.

A házak nyers jövedelmét képezi együttvéve mindaz, a mit a tulajdonos a bérből adott ház használatában a bérlőtől huz.

A bérbéradó alatt tehát nemcsak az e czimen tényleg kikötött pénzbeli szolgáltatás, hanem mind az értendő, mit a bérlő a bérlés használatában fejében ellenértékképp fizet; ilyenek az állami, községi és utadók, tűzkárt biztosítási összeg, katonai elszállásolás és házjavítások, vagy az állandó általalítások költsége, továbbá mindazon összegek, melyeket a bérlő a bérbéradónak vizvezeték, éjjeli világítás, szemétkihordás és más ilyenmű költségek czimén fizet, végre minden egyéb természetbeni szolgáltatások. Ennél fogva a háztulajdonos vagy annak meghatalmazottja a lakbéréket minden épületnél, lakosztálynál, vagy egyes lakrészeknél általában minden levonás nélkül köteles bevallani, a mint azok szerződésileg megállapítottak.

Butorzzattal együtt bérből adott épületek vagy lakrészek házbéradó alapjául úgy vétetnek fel, mint ha butorzzat nélkül adattak volna ki, levonotván

az összes bérből az a többlet, mely a butorzzatra esik. Ugyanaz áll akkor is, ha a ház kerttel együtt adatik bérből, mely esetben a kertre eső többlet vonatik le.

Az ezen levonás után mutatkozó teljes összegében bevallott nyers házbéradó-bevallomási alapján a házbéradó tárgyát képező tiszta jövedelmet szintén nem a bevalló háztulajdonos, hanem a házbéradót kivető közegek számítják ki a fennálló törvény értelmében.

Tényleges viszonyok és adatok iránt, melyekből bárkinek házbéradó-bevallomása megítélhető, köteles mindenki tudomása szerint felvilágosítást adni, ha erre őt a hatósági közegek felszólítják.

A lakbérlet magán a bérvallomási íven bizonyítják a vallomás helyességét, nevének a háztulajdonos köteleességszerű felhívása folytán az illető rovatba bejegyzése által.

Az a házbirtokos, ki a bevallási ívet annak kitöltése előtt, azaz mielőtt abba a bérösszegeket bejegyezte volna, a lakbérlettel aláírta, annyiszor büntetetik 100 forinttal, a hány bérlőnél követte el ezt a mulasztást.

A házbéradó-bevallomási eltitkolása és valótlan adatok bevallása jövedéki kihágást képez, mely az eltitkolt bérösszeg után járó adó 1—8-szorosával büntetetik. (1883. t.-cz. 100. §.)

Ha a házbirtokos és lakbérlet közötti egyetértésből szándékosan követtetett el az adó kijátszása s ez által az államkincstár megkárosítása, — mindkét fél a megrövíditésnek kitett összeg háromszoros megfizetésével büntetendő. (1868. XXII. t.-cz. 22. §.)

Az a házbirtokos, házbéradó vagy házfelügyelő, a ki a házbéradó-bevallomást az 1883. XLIV. t.-cz. 15. §-ban körülírt felhívás daczára sem adja be, vagy a hiányos alakban beadott vallomás hivatalosan megjelölt hiányait a kivető közegek által kitűzött legalább nyolcz napi záros határidő alatt nem pótolja, a hiányok kipótlása végett elrendelt helyszíni szemle költségeit viselni tartozik és 1 forinttól 50 forintig terjedhető bírsággal büntetendő. (1883. XLIV. t.-cz. 15. és 101. §.)

Végül kijelentetik, hogy ha a bevallási uralpoknak az érdekelt felek könnyebbségére elrendelt kézbesítése bármely ok vagy akadály miatt elmaradna is, ez az illető háztulajdonost a bevallás benyújtásának kötelezettségétől fel nem menti, ez esetben a szükséges uralpok a városnál szerzendők be.

Nagyvárad, 1898. november hó 10.

Városi adóhivatal.

Hirdetmény.

A házbéradó leírás czéljából bejelentett laküresedések és lerombolt házak megvizsgálására kiküldve volt bizottság a helyszíni szemlék megtartása alkalmával sajnos tapasztalta, hogy a legtöbb házbirtokos — a törvényben gyökerező jogait és köteleességeit kellenem ismervén — a laküresedés beálltát, különösen pedig a laküresedés megszűnését saját kárára, vagy éppen nem, vagy csak későn, a törvényes határnapon túl jelentette be s ez által nem csak károsult, de magára nézve súlyos következményű jövedéki kihágást követtetett el.

Ezen mulasztásból a házbirtokosokra nevezendő károsodás és bírságotatásnak jövőre nézve leendő elhárítása tekintetéből ezelszerűnek látja a városi adóhivatal a házbirtokosok figyelmét a közadók kezeléséről szóló 1883. évi XLIV. törvényzikk idevonatkozó alábbirt részeire felhívni s az e tekintetbeni eljárásra nézve felvilágosítást nyújtani.

Nevezetesen az idézett törvényzikk:

12. §. I. b) pontja szerint: »A három évi kivételes időszak alatt előforduló laküresedések esetén az 1868. XXII. t.-cz. 26. §-a értelmében házbéradó leírásnak van helye, azonban csak azon összeg erejéig, a mely a használatban maradt ház vagy lakrész után az egész kivételes időszakra kivetett adóból a használatban maradás idejére esik.«

12. §. I. e) pontja szerint: »Ha valamely ház a három évi kivételes időszak alatt elemi csapás vagy teljes lerombolás folytán megsemmisül s ez által az adó tárgya lenni megszűnt, az ezen házra kivetett adónak azon része, mely az adótárgy megszűnésének napjától kezdve a kivételes időszak végéig még járna, leiratik.«

12. §. I. f) pontja szerint: »Azon házbirtokos, aki a laküresedés megszűnését (b. pont) a házbéradó

kivetésére hivatott városi közegnél a változás beálltát követő 14 nap alatt be nem jelenti, jövedéki kihágást követ el, melybe a 100 §. alkalmazandó.

100. §. szerint: »A kincstár megrövidítésének, károsításának, az adóköteles személyek, vagy adó-
tárgyak eltitkolásának, kijátszásoknak, valamint valótlan lemondásoknak bírsága 1—8-szor annyi, mint azon összeg, melylyel a kincstár megkárosított.«

»Kárösszegnek vétetik azon összeg, melyet a közadók kivetésére a törvény által illetékesnek ismert közegek jogérvényesen megállapítottak.

Ha ezen összeg nem tudatik, a bírság 1—500 forint.«

Hogy tehát a házbirtokos az itt idézett 12. §. 1. b) és e) pontjai alatt jelzett esetek következtében házbéradó leírás kedvezményében részesülhesen, mulhatatlanul szükséges; úgy a laküresedést, mint a házlerombolást annak bekövetkezésétől számított 14 nap alatt a városi adóhivatalnál írásban bejelentenie, mert később történő bejelentés esetén a leírás kedvezményében csak a bejelentés beadása napjától kezdve részesülhet.

Ha pedig a laküresedés megszűnik, azt a 12. §. 1. f) pontjához képest hasonlóan tartozik a házbirtokos a változást követő 14 nap alatt a városi adóhivatalnál írásban bejelenteni, annyival inkább, mivel ha ezt elmulasztja, nemcsak leírásban nem részesül, de mulasztása által jövedéki kihágást követvén el, a 100. §-ban érintett érzékeny pénzbírsággal is sújtatik.

Saját érdekükből tehát óva intetnek a házbirtokosok, az idézett törvénytörvények és utasítás pontos betartására, mivel mulasztásukból származó netaláni kellemetlenségeiket egyedül maguknak tulajdoníthatják.

Valamint figyelmeztetnek arra is, hogy az üresnek jelentett lakásokban se butorzatot, sem egyebet ne tartsanak, mert ez esetben adóleírásnak helye nincs.

Végül tudomására hozatik a házbirtokosoknak, hogy úgy a laküresedések és házlerombolásoknak, valamint az üresen volt lakrészek újbóli bérbeadása és használatba vételének bejelentéséhez bárki által könnyen kitölthető űrlapokról gondoskodva van s a városi adóhivatal 9. számú szobájában kaphatók.

Nagyvárad, 1898. évi nov. hó 6.

Városi adóhivatal.

EGYESÜLETEK.

A Gyermekek-barát Egyesület választmányi gyűlése.

A Gyermekek-barát Egyesület választmányára f. hó 13-án a városháza közgyűlési termében Ritoók Zsigmond elnökle alatt gyűlést tartott, amelyen jelen voltak:

Ritoók Zsigmond, Ritoók Zsigmondné, dr. Grósz Albertné, Winkler Lajos, Réz Mihály, dr. Döry Ferencz, dr. Adorján Armin, Wallasek Vilmos, Rechtené B. Zsófia, Beczkay Lajos, Bulovszky József, Sal Ferenczné és Farkas Izidor.

Elnök a gyűlés megnyitása után a három szakbizottság, a. m. az élelmezési, a felruházási és az elszállásolási bizottság megválasztását kéri megejteni, annyival is inkább, mert elérkezett az ideje annak, hogy ezek a bizottságok megkezdjék működésüket.

Erre megalakítják a három szakbizottságot, még pedig az *élelmezési szakbizottság*, melynek elnöke: dr. Berkovits Ferencz; tagjai: ifj. Schwarcz Árminné, Vulkán J.-né, Sütz H.-né, Ritoók Zsigmondné, Hegedüs Gézáné, Löbl Henrik, Berger D., Sonnenfeld A. és dr. Döri F. *A felruházási szakbizottság* elnöke: dr. Döri Ferencz; tagjai: Ritoók Zsigmondné, Grósz A.-né, Sal F.-né, Vulkán J.-né, Hegyesi M., Hering S., Hegedüs G., Gyémánt J. és Wallasek V. és végül az *elszállásolási bizottság*. Elnöke: Hegedüs Géza; tagjai: Rátkay József és Katona Bálintné.

A választások megejtése után az elnök jelenti, hogy az élelmezést a múlt évi kosztadók hajlandók elvállalni, ehhez képest a választmány megbizsa az élelmezési bizottságot, hogy Puskás Lajosnéval és Majzas Ferencznével lépjen érintkezésbe s velük a szerződést mentől előbb kösse meg. A bizottság tájékoztató elhatározzák, hogy az idén is 100 gyermek részestül állandóan élelmezésben.

Az élelmezés november 21-én kezdődik. Ezután *Beczkay* Lajos tesz jelentést a pénztár állapotáról; e szerint a múlt évi összes bevétel 2496 frt 56 kr., kiadás 2451 frt 47 kr. s így a pénztári maradvány 45 frt 09 kr. A jövő évi költségelirányzat szerint bevétel lesz: 1717 frt 32 kr., kiadás: 1685 frt. Az összes alapítványok összege: 8875 frt 10 kr.

Ehhez képest a felruházási szakbizottság 540 frt erejéig hatalmaztatott föl bevásárlásokkal, az elszállásolási szakbizottság rendelkezésére pedig 100 frt lett kiutalva.

Majd a Ritoók Zsigmondné indítványára elhatározza a választmány, hogy a jótékonyabb hatékonyabb és nagyobb mérvű gyakorlásának céljából pénztára, mint jótékony cél javára *táncmulatsággal előadást* rendez, amely előadásnak az előkészítésére a választmány nőtárgyából álló hölgybizottságot kéri föl; elnökül *Ritoók Zsigmondné* válaszván, egyúttal javasolja nekik, hogy azon választmányi tagférfiakkal, akiket czélszerűnek látnak magukat kiegészítsék.

Az évi közgyűlés idejét decz. 18-ra tűzték ki.

Az ez évi, valamint az első kilencz évi működés jelentésének az elkészítésére *Winkler* Lajos egyt. titkárt kéri föl. Fölolvassák ezután az adakozók neveit; ezek: Deutsch nővérek Bpestről 100 frt. A Mese-Világ egy felolvasás jövedelméből 30 frtot Rechtené B. Zsófia ócska újságok eladásából 2 frt 50 krt.

Moskovits Adolf fia házassága alkalmából 50 frtot. A »Nagyvárad« gyűjtése 55 frt 80 kr. Az összes adományok összege 238 frt 30 kr. A választmány a nemes szívű akakozóknak úgy egyenként, mint egyetemlegesen hálásn köszönetét nyilvánítja.

Új tagokul beléptek: Friss Zs., Krüge L., Materny J., Papp M., Paulik P., özv. Kappel M.-né és Veiszberger Lipótné.

Ennek örvendetes tudomásul vétele után a gyűlés véget ért.

A nagyváradai és biharmegyei kiskereskedők társulata.

— Alakuló gyűlés —

A nagyváradai és biharmegyei kiskereskedők társulata vasárnap d. u. 3 órakor tartotta alakuló közgyűlését a keresk. és iparkamara helyiségében. A terem zsúfolásig megtelt a jelen volt helybeli és vidéki tagokkal, akik érdeklődéssel vettek részt a gyűlésen. Először dr. *Adorján* Armin ügyvéd szólalt fel, az alapítók nevében üdvözölve a résztvevőket s a gyűlés vezetésére ajánlotta *Sajósi* Ignácot kornelökül. Ennek megtörténte után dr. *Adorján* Armin részletesen ismertette azon okokat, melyek e társulatot megeremtették; a kiskereskedők nehéz helyzetét s kifejtette azon irányt, melyben a megalakítandó társulatnak működnie kell, hogy célját: a *kiskereskedők anyagi és erkölcsi helyzetének javítását elérje*. Végül köszönetet mondott a meleg érdeklődésért, mely a megalakulást lehetővé tette s kérte a közgyűlést, hogy ejtse meg a tisztikar választását. Az élénk tetszéssel fogadott beszéd után a közgyűlés, miután *Sajósi* Ignác a felajánlott elnöki tisztelet elfoglaltatása miatt el nem vállalhatta a közgyűlés egyhangulag *Weintraub* Mór választáta meg elnökül. Az alelnöki állásra *Rosinger* Jakab, *Bányai* Béla és *Lindenfeld* Dávid (M.-Telegd), pénztárosá *Spitz* József és ellenőr *Rosenberg* Márton választották meg. Azután megalakították a 25 tagu választmányt, valamint a felügyelő és a békeltető bizottságot. A közgyűlés lelkes hangulatban, elnök s dr. *Adorján* életével oszlott szét.

Az új választmány azonnal ülést tartott, melyen először is dr. *Adorján* Armin, ki a mozgalom megindításában s keresztülvitelében kezdettől fáradozott, *titkárrá* és *jogtanácsossá* választották. Elhatározták továbbá, hogy a *taggyűlést* folytatják s hogy havonta egyszer ülést tartanak. Mint ebből látható, az új társulat élénken indul meg és remélhetőleg derekasan fog működni is, a miért kereskedőinket csak elismerés illetheti.

Az izr. népkonyha megnyitása.

A népkonyha elnököje *Kurländer* Ráfelné tegnap délután közös értekezletre hívta,

meg a népkonyha vezetőségének férfi és női tagjait, hogy a népkonyha fontosabb, sürgős természetű ügyeiben tanácskozzanak.

Elnök az ülés megnyitása kapcsán tudomására hozza az értekezletnek, hogy a népkonyha nov. 15. napján kedden ismét megkezdí áldásos működését s kéri a népkonyha elnökség tagjait a holnapi megnyitáshoz eljönni.

A pénztárnok indítványa a népkonyha gazdasági viszonyaira vonatkozólag, úgy az élelmiszerek bevásárlására, mint a kezelésre nézve elfogadtatott.

Továbbá elhatározatott, hogy miután a népkonyha működésének ideje reudesen nov. 1-től a következő év nov. 1-ig terjed, a f. hó 1-ig vezetett számadásokat a decz. hó elején tartandó közgyűlés elé jóváhagyás végett, illetve a felmentvény megadása céljából terjeszteni.

Végül a közgyűlés tárgyai meghatározására és előkészítésére legközelebbre egy újabb értekezlet egybehívása határozatott el.

MULATSÁG.

Egyleti ünnepély. Sikerült ünnepélyt rendeztek vasárnap este az iparos-íjak azon alkalomból, hogy új helyiségbe — az Apolló-épületbe — költöztek önképzőkörükkel. Az új, szép tágas egyleti helyiség megnyitási ünnepélye 8 órakor vette kezdetét. Elsőnek a dalkör énekelte el *Beleznay* »Honfidal«-át, melynek elhangzása után *Pintér* Tamás, az egylet alelnöke lépett az emelvényre és ügyesen tartott beszédben nyitotta meg az ünnepélyt. Utánna *Gál* Mariska szavalt, majd *Mezey* Lajos adta elő a »Pech-Vogel« cz. monológot, folyton derűtségben tartva vele a hallgatóságot. Ezután *Mócsi* Gyula adott elő valami monológját »A mai leányok« czímmel. Végül *Barza* Antal és *Szücs* Ferencz léptek fel, előbbi *Nyilas* S. »A bünös éjszakája«-t szavalta, míg utóbbi kuplékat énekel nagy derűségek között. A műsort a dalkör éneke zárta be. A program végzetével a tánc vette kezdetét, mely egész a hajnali órákig tartott. Az ünnepélyen illetve tánczestélyen megjelent hölgyek névsorát a következőkben sikerült összeállítani:

Asszonyok: Ifj. Cser Jánosné, Boczonyi Sándorné, Boros Lajosné, Gáll Antalné, Madarász Józsefné, Nagy Jánosné, Kovács Béláné, László Ferenczné, Barza Józsefné, Szöbéné, Lévy Istvánné, özv. Balesó Jánosné, Sallay Ferenczné, Dayka Ambrusné, Nagy Kálmánné, Primuss Pálné, özv. Nemes Lajosné, Fodor Mártonné, Abella Mihályné, Horváth Sándorné, Zettel Gyuláné, Pántya Zsigmondné, György Istvánné.

Leányok: Cser nőv., Boczonyi Róza, Boros Vilma, Kuffka Piroška, Gáll Mariska, Madarász Erszike, Szöke Róza, Bodnár nőv., Balesó nőv., Horváth Róza, Kuffka Mariska, Papp Jolánka, Zettel Mariska, Papp Irénke, Pántya Ilonka, Nagy Giza, Dayka Róza, Lakatos nőv., Nagy Jolán, Ujdonság Emma, Lakatos Vilma, Primusz Gizella, Sándor Mariska, Nagy Gizella, Demeter Jolán, Tarosi Ilonka, Weisz Hermina, Weisz Czeczília, Szöke Rózsika, Patay Rózsika.

A mikor e szépen sikerült estélyről tudósítást hozunk, egyúttal megemlékezünk arról, hogy az iparos-íjúság legközelebb *Murai* Károly »Huszárszerelm« cz. vígjátékát adja elő. A kitűnő vígjátékra, melyet az egylet tágas helyiségében fognak előadni, már nagyban folynak az előkészületek.

SPORT.

Kerékpárosok bálja. A nagyváradai kerékpár egylet körében mozgalom indult meg, hogy a kerékpárosok a tél folyamán egy táncmulatságot rendeznek.

A rendezőbizottság folytatja e tárgyban a tanácskozásokat s szándéka, hogy e bált más kerékpár egyletek részvételével tartsa meg s támogatására fog felszólítani e célból több kerékpár egyletet.

A rendezendő bál egész jellege — mint értesülünk — valami különleges lesz, virágból formált kerékpárokkal díszített terem, díszfelvonulás stb.

A bál iránt nagyérdeklődés mutatkozik minden fele.

Igazságszolgáltatás.

Csalás a betegpénztárnál.

A budapesti *betegsegélyező pénztárnál*, melynek egyéb bajai is voltak mostanában, ez év augusztusában két hivatalnok bűnös üzemleire jöttek rá. **Murányi Armin** és **Stern József** érzékenyen megkárosították a pénztárt úgy, hogy nem beteg tagok nevében táppénzt vettek fel, ami nem is olyan uehezzen ment. Kéznél voltak ugyanis mindig az orvosok igazolási nyomtatványai, amelyek aláírással is el voltak látva. Hamis névre kiállították ez orvosi igazolványokat s aztán ellenében felvették a pénzt. Mikor a két jómadarat augusztus közepén letartóztatták, a betegpénztárnak kára, 126 ily eset után, 1232 frt 35 krra rugott.

A budapesti törvényszék ma vonta felelőségre Murányit és Sternt, akiket a btkv. 381. §. 2 pontjába ütköző csalás miatt helyeztek vád alá. A bizonyítást a vádlottak kihallgatásával kezdték meg.

Murányi Armin 27 éves, izr. nőtlen magánhivatalnok. Beismeri, hogy Sternnel összejátszva részt vett a csalásban.

Elnök: Mi volt az ön ténykedése?

— A könyvbe naponta több beteget irtam be mint a hány tényleg jelentkezett. Utóbb elkészítettem a könyvet, törzslapot s aztán számfeltés végett átadtam Sterntnek,

— Es mi volt a Stern dolga?

— Ő az igazoló irásokat becsempészte számfeltésre, a mi ha megtörtént, felvette a pénzt.

— Mennyi jutott önnek az 1232 frtból?

— Vagy 500 forint.

— Miért kapott Stern többet?

— Mert ő felszámított — *kiadásokat*.

— **Stern József** 32 éves nőtlen, volt betegpénztári hivatalnok, *lopásért már hét havi börtönt ült*. Beismeri, hogy részes a csalásban, de tagadja hogy neki azokból 200 forintnál több jutott volna.

Elnök: Kivel vétette fel ön a pénztárnál a pénzeket?

— Rendesen hordárokkal.

Kihallgatták ezután **Muchmayer Ferencz** fővárosi számtanácsost, kit a betegpénztár megvizsgálására küldtek ki, majd **Eckstein Izidor** számfeltőt. Előadják hogy a vádlottak 650 frnt évi fizetéssel kinevezett ideiglenes hivatalnokok voltak.

— Van-e a pénztárnak kára?

— Ma már nincs, mert Murányi családja megtérítette.

— Kivánják-e a vádlottak megbüntetését?

— Nem kívánjuk.

Még a pénztár két tisztviselőjét, **Wilhelm Irmát** és **Kraut Matildot** halgatták ki. A két kisasszony szokta a felvételi könyveket valamint a törzslapokat kiállítani s emlékszenek rá, hogy Stern többször felkérte őket ilyenek kiállítására.

Erre **Böhm Alajos** kir. alügyész megtartotta vádbeszédét, s tekintet nélkül arra, hogy az intézet nem kívánja a vádlottak megbüntetését, *hivatalból üldözendő* csalásért marasztaló ítéletet kéri. Enyhítő körülményül felemlíteni kénytelen, hogy az ellenőrzés laza volt. A bíróság **Mühlstein Gábor** dr. ipolysághi és **Baczó Ferencz** dr. fővárosi ügyvéd vádbeszédeinek meghallgatása után Murányit *hat havi*, Sternt pedig *tizenöthónapi* börtönre ítélte. Az elítéltek fellebbeztek.

A holnapi sajtóper. Holnap ismét szocialista sajtóper tárgyal a nagyváradi esküdt-bíróság, **Liptai Iván** aradi czipész segéd a vádlott aki az *»Ujvilág«*-ban két cikket irt, amelyet az ügyészség inkriminált. Ez ügyben már egyszer ez év május 18-án ítelt a nagyváradi esküdtszék, az esküdtek a vádlottat bűnösnek mondták ki — egyhangulag, a törvényszék pedig két havi államfogházra ítélte. A vádlott ezen a tárgyaláson azonban nem volt jelen s így az ügyviteli szabályok értelmében az ügyet most másodszer fogják tárgyalni. Hogy a vádlott ezen a tárgyaláson megjelenék, gondoskodva van, amennyiben a vádlottat elővezetik. A vádlott valószínűleg elhozza magának védőül **Schwarz Józsefet** s így ismét érdekes tárgyalásra van kilátás.

Furesa végrehajtás. Különös uton és módon próbálta meg két ember megkeríteni a pénzt, melyet sehog sem tudtak megkapni egy almamezői embertől s mikor látták, hogy sehog sem akar az adós fizetni, a községi bíró tanácsához folyamodtak. A bíró, **Fritse Mitru** azt a tanácsot adta, hogy az adósnak vegyék el a ruháját, amit a két hitelező meg is tett. Ezért mind a hárman a törvényszék elé kerültek. A törvényszék a bírót, **Fritset három** havi fogházra s *hivatalvesztésre*, a két hitelezőt pedig 8—8 napi fogházra ítélte.

TAVIRATOK.

A jövő hét programja.

Budapest, nov. 14. (Saját tud. táv.) A függetlenségi 48-as párt elhatározta, hogy mivel a hét végével befejezik a napirendi vitát, az indemnyi javaslat ellen is a *legerélyesebb harcot fogja vinni*.

A csongrádi felirat kudarcza.

Szatmár, nov. 14. (Saját tud. táv.) Szatmármegye közgyűlése ma vette tárgyalás alá Csongrádmegye és Pécs sz. kir. város pártolás végett megküldött feliratát az országgyűléshez az obstrukció ellen. Az állandó választmány véleményezte a pártolást. A közgyűlés hosszú, heves szóharcz után **két szótöbbséggel elvetette a javaslatot**. Az eredményt az utcán összeverődött nép nagy óvációval fogadta s a közgyűlési teremben pedig a karzat csapott nagy örömradiált.

Mária Antónia temetése.

Bécs, november 14. Ma délelőtt állították fel a burgtemplomban **Mári Antónia** főhercegnő, toszkánai nagyhercegné ravatalát. A ravatalt nagyon sokan látogatták, délben 12 órakor elzárják a templomot a közönség elől. A koporsót sok díszes koszoru borítja. (Magy. Táv. Ir.)

Magyar miniszterek Bécsben.

Bécs, november 14. (Saját tud. táv.) **Fejérváry** báró honvédelmi miniszter és **Josipovich** horvát miniszter tegnap este ide érkeztek.

Jöjjön a lakásomra.

Budapest, nov. 14. (Saját tud. távirata.) A viharos képviselőházi ülések megint egy lovagias ügyet támasztottak, ezuttal **Endrey Gyula** és **Nopcsa Elek** báró képviselők voltak az ellenfelek. A múlt kedden történt ugyanis, hogy a napirend-vita során a **Desseöffy-ügyre** czélozva, így kezdte beszédét **Endrey Gyula**:

— A nemrég megszűnt intendánsnak ez volt a mottója: Jöjjön a lakásomra! Ugyanez volt a mottója a választások idején **Bánffy bárónak** is. De míg az intendáns megbukott a mottója miatt, **Bánfynak** ez a választáson új többséget szerzett.

Nopcsa Elek báró, a volt intendáns, sértőnek találta magára nézve **Endrey** beszédének idézett passzusát és provokáltatta **Endreyt**, aki szintén megnevezte segédeit. A tárgyalások több napon át folytak, míg végre megállapodtak abban, hogy a lovagias ügyet fegyveresen intézik el.

A kardpárbaj tegnap délután ment végbe. Az első összecsapásnál **Endrey Gyula** sebesült meg, mire a segédek a párbajt beszüntették.

A sebesülés jelentéktelen.

Felirat mellett.

Kolozsvár, nov. 14. (Saj. tud. táv.) Az egyetem hallgatói ma tüntetést rendeztek délelőtt előadások alatt **Kiss Mór**

tanár ellen, ki a városi közgyűlésen a csongrádi felirat mellett beszélt. **Kiss** tanár beszédet tartott a tüntetőknek s aztán folytatta előadását.

Öngyilkos főhadnagy.

Bécs, november 14. (Saj. tudos. táv.) **Hackenber** nyugalmazott főhadnagy ma reggel egy itteni fogadóban öngyilkosságot követett el. (Magy. Táv. Ir.)

A franciaországi események.

Páris, nov. 14. A *»Gaulois«* szerint **Lebrun-Renault** kapitányt mára a semmitöszék elé idézték. (Magyar Táv. Ir.)

Páris, nov. 14. A *»Journal«* jelenti, hogy a semmitöszék több bírása tegnap tanácskozást tartott.

»Petite Republique« valószínűnek tartja, hogy a semmitöszék el fogja rendelni **Dreyfus** visszahozatalát, hogy őt **Lebrun-Renault** kapitánnyal szembesítsék. (Magy. Táv. Iroda.)

Páris, nov. 14. A Havas-ügynökség colmari rendes tudósítója azt táviratozza, hogy ott semmit sem tudnak **Dreyfus** haláláról. A rendőrség sem kapott efféle jelentést. (Magy. Tav. Ir.)

Páris, november 14. A gyarmatügyi miniszter ma este táviratot kapott **Cayenéből**, a mely csak szolgálati ügyekről szól és **Dreyfus** állítólagos haláláról nem tesz említést. (Magy. Táv. Ir.)

Luccheni semmiségi panasza.

Budapest, nov. 14. (Saját tud. táv.) **Luccheni** a genfi törvényszék ítélete ellen semmiségi panaszt jelentett be.

Dreyfus apósanem hisz a rossz hírben

Páris, november 14. A Havas-ügynökség jelenti: Colmarból táviratot kaptunk, **Weill** aláírással, amely **Dreyfus** halálát jelenti. Eddigél hivatalos értesülést erre vonatkozólag nem tudtunk szerezni. **Hadamrd**, **Dreyfus** apósa, kérdésünkre kijelentette, hogy tekintettel azokra a megnyugtató hírekre, amelyeket két nappal ezelőtt a gyarmatügyi miniszterium közvetítésével kapott, nem hisz ebben a rossz hírben. A Havas-ügynökség megjegyzi, hogy colmari állandó tudósítóját nem hívják **Weill**-nak. (Magy. Táv. Ir.)

Dreyfus él.

Páris, november 14. (Saj. tud. táv.) **Dreyfus** hamisan colportált halálhíret ma illetékes helyen leczáfolják.

KÖZGAZDASÁG.

A szeszforgalmi adó új rendezése és a nagyváradi szeszgyárosok. A szeszforgalmi adó új rendezésének néhány cikkelyeit, amint az a Hivatalos Közlöny hasábjain megjelent, — a nagyváradi szeszgyárosok magukra nézve sérelmesnek találják s elhatározták, hogy e sérelmes szakaszok módosítása tárgyában együttesen memorandumban fognak felszólalni a pénzügyminiszternél.

Reich Jenő s Társa

Tőzsde jelentése.

— A *»Tiszántul«* eredeti távirata. —

Határidők.

Budapest, november 14.	
Buza márcziusra — — — — —	9.72
Buza októberre — — — — —	—
Uj tengeri — — — — —	4.68
Tengeri augusztusra — — — — —	—
Rozs őszre — — — — —	8.82
Zab őszre — — — — —	5.98

Értéktőzse.

Budapest, november 14.

Az irányzat nyugodt.

Osztrák hitel	— — — — —	353.75
Magyar hitel	— — — — —	383.60
Allamvasut	— — — — —	356.20
Salgótarjáni	— — — — —	612.—
Wagon-kölcsön	— — — — —	258.—
Villamos vasut	— — — — —	229.50
Magyar leszámítoló	— — — — —	252.25
Iparbank	— — — — —	104.25
Budapest közuti	— — — — —	368.—
Kereskedelmi	— — — — —	1011.50
Déli vasut	— — — — —	78.—
Rimamurányi	— — — — —	269.—
Magyar jelzálog	— — — — —	244.75

Bécs, november 14.

Az irányzat szilárd.

Osztr. hitel	— — — — —	353.87
Magyar hitel	— — — — —	383.80
Allamvasut	— — — — —	355.40
Birodalmi márka	— — — — —	58.91

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1898. november 14-én

Magyar aranyjárdék 4%	— — — — —	119.—
Magyar koronajárdék	— — — — —	97.75
Magyar vasuti kölesön aranyban 4 ⁰ / ₁₀₀	— — — — —	119.75
Magyar vasuti kölesön ezüstben 2 ¹ / ₁₀₀	— — — — —	100.—
Magyar keletvasuti államkötvény 1876-ból	— — — — —	119.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	— — — — —	96.10
Italmérségi jog megváltási kötvény	— — — — —	100.55
Horvát-szlavón földterhermentesítési kötvény	— — — — —	97.—
Magyar nyeremény-sorsjegy-kölcsön	— — — — —	161.50
Tiszabábályozói és szegedi sorsjegyek kölesön	— — — — —	135.—
Osztrák járadék papírban	— — — — —	101.—
Osztrák járadék ezüstben	— — — — —	100.75
Osztrák járadék aranyban	— — — — —	120.—
Osztrák korona járadék	— — — — —	101.25
1860. Osztrák államsorsjegyek	— — — — —	140.—
Osztrák magyar bankrészvény	— — — — —	910.—
Magyar hitelbankrészvény	— — — — —	383.25
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — — —	355.75
Páris vista	— — — — —	34.—
Német birodalmi márka	— — — — —	58.95
London vista	— — — — —	120.60
Páris vista	— — — — —	47.60
20 márkás arany	— — — — —	11.78

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Ő csász. és apost. kir. Felségének elhatározása folytán

A birodalom innenső részének polgári jótékony
célokra szánt

XXXII cs. kir.

államsorsjáték.

Ezen — egyetlen egy Osztrák birodalomban
törvényszerűleg engedélyezett — **pénzsorsjáték**
12.034 nyereményt tartalmaz készpénzben,
401.800 korona végösszegben.

A Főnyeremény

200.000

koronára rug.

A nyeremények kifizetéseért a cs. kir.
lottójövedék kezkeskedik.**A huzás visszavonhatatlanul 1898. évi
decz. hó 15-én történik.**

Egy sorsjegyek ára 4 korona.

A sorsjegyek Bécsben a cs. kir. államsors-
játékok osztályánál I. ker. Riemer-utca 7-ik
szám. alatt, lottógyűjtődékben, dohánytőzsdék-
ben, adó-, posta-, távirat- és vasuti hivatalok-
nál, váltóüzletekben stb. kaphatók. Játéktervek
sorsjeggyevők részére ingyen adatnak ki.**A sorsjegyek portómentesen küldet-
nek át.****A cs. kir. lottójövedék igazgatóság**
államsorsjátéki osztályától.

Nyomatott laptulajdonos: Szent-László-nyomda részvénytársaság nyomdájában Nagyváradon.

Zongora-gyár Budapest.

Fiók-üzlet: Arad. Győr. Kolozsvár.	Thék Endre	Fiók-üzlet: Szeged. Temesvr. Kassa.
BUDAPEST és NAGYVÁRAD Üllői-út 66. sz. Fő-utca, Széchenyi-szálloda.		
Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy nagyváradai fiók-raktáram vezetését Womácska József tanár urra bízom. — Raktáron mindig nagy választék áll a t. j. közönség rendelkezésére zongora-gyártmányaimból. Gyártott zongoráim nemcsak bel- hanem külföldön is a leg- nagyobb keresletnek örvendenek, minőségükért szavatolok. A n. é. közönség látogatását kérve zongora-termembe, maradok Képes árjegyzékkel kívánatra kiváló tisztelettel szolgálunk. THÉK ENDRE.		
Zongora-gyár Budapest.		

Kapható lapunk kiadóhivatalában.

MINDEN SORSJEGYÜTANFIZETÉS NÉLKÜL
MIND A 6 HUZÁSON JÁTSZIK.

ÚJ SÁGI RÖN SORSJÁTÉK

FŐNYEREMÉNY
100.000
KORONA

5 NYEREMÉNY 20.000 KORONA STB STB

AZ ÖSSZES NYEREMÉNYEKET KIVÁNATRA 20% LEVONÁSSAL
AVALLALAT KÉSZPÉNZBEN VISSZAVÁSÁROLJA

EGY SORSJEGY ÁRA: 1 KORONA

Huzás már 1899. január hó 4-én.

Sorsjegyeket ajánl:

Takarékpénztár.